

## СУЧАСНІ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ МУЗИЧНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ В КНР

Музично-педагогічна освіта в Китайській Народній Республіці пройшла у своєму становленні й розвитку ті ж етапи, що й система освіти в цілому та система педагогічної освіти, які, у свою чергу, відбивають усю складну, часто суперечливу, а подекуди й трагічну історію держави.

Сучасні напрями музично-педагогічної освіти неможливо розглядати без урахування цілісного контексту її становлення і розвитку. Втім, загально визнана періодизація становлення і розвитку музично-педагогічної освіти в Китаї наразі відсутня. Єдина відома нам подібна періодизація, представлена у статті Лю Цин [4], не справляє враження переконливої. У півстолітті (на момент публікації праці, про яку йде мова) він виокремлює три етапи: 1949 – 1966 рр., 1977 – 1990-ті рр., кінець 1990-х рр. – наш час. На нашу думку, автор порушує правила, які існують в історії педагогіки, перериваючи часову лінію періодом «культурної революції» (1967 – 1976). Цей період не може бути виключений із історії, наскільки б трагічним і деструктивним він не був.

Наявні періодизації розвитку системи освіти в КНР у цілому, а також системи педагогічної освіти [1; 2; 5; 6 та інші] переважно були створені ще наприкінці ХХ – на початку ХХІ століття і з об'єктивних причин на сьогодні вже застаріли. Тому у дослідженні спираємося на праці другої декади ХХІ століття, що належать Лу Шаньшань (2012 р.) [3] і Чжан Луну (2016 р.) [7].

Лу Шаньшань на основі аналізу змін у визначенні мети, завдань, принципів і змісту підготовки вчителів установила, що система педагогічної освіти КНР у своєму розвитку пройшла етапи: *становлення педагогічної освіти в умовах соціалістичних перетворень* (1949 – 1956), коли відбувалась кардинальна трансформація системи підготовки вчителів, що залишилась від попередніх епох, на абсолютно нових ідеологічних і методологічних засадах; *розвитку професійної компетентності вчителів в умовах всеохоплюючого соціалістичного будівництва* (1957 – 1965), який прийшов на зміну екстенсивному

нарощуванню контингенту вчительських кадрів на попередньому етапі; *руйнування системи підготовки вчителів у період «культурної революції» (1966 – 1976); відродження системи педагогічної освіти (1977 – 1984)*, коли відбувалося відновлення знищеного в попереднє десятиліття вчительського контингенту та відродження високого престижу педагогічної праці. Авторка довела, що період з 1985 по 1998 р. став етапом *прискореної модернізації системи освіти в умовах переходу до інформаційного суспільства*, і знову на порядку денному постало завдання підвищення рівня кваліфікації вчителів. З точки зору дослідниці, в 1999 р. розпочався нинішній етап *розбудови відкритої системи неперервної педагогічної освіти*, коли на державному рівні було сформульовано нову мету підготовки вчителя початкової школи: забезпечити особистісно-професійне становлення компетентного педагога-дослідника, здатного до навчання упродовж життя [3, с. 15-16].

Чотирма роками пізніше Чжан Лун уточнив цю періодизацію. На його думку, прийняття ЦК КПК і Держрадою КНР у липні 2010 р. «Національної середньострокової і довгострокової програми реформ і розвитку освіти (2010 – 2020 рр.)» може знаменувати початок нового періоду в розвитку системи неперервної педагогічної освіти. Але, як справедливо зазначає дослідник, для впевнених висновків на сьогодні бракує масштабної інформації про хід реалізації реформ [7, с. 128].

Принципово важливим для розуміння суті і специфіки сучасного етапу розвитку системи музично-педагогічної освіти в КНР є документ «Думки Генерального управління Державної ради з питань всебічного зміцнення та вдосконалення шкільної естетичної освіти» [8], що був опублікований у вересні 2015 р. Важливість документу зумовлюється тим, що саме погляди на роль і значення естетичного виховання школярів визначають і стратегію підготовки педагогів до його реалізації, зокрема, підготовки вчителів музики. Отже, розглянемо основні положення названого документа, що стосуються педагогічних кадрів.

Характеризуючи сучасний стан естетичного виховання у школах, упорядники документа зазначають суттєвий прогрес в останні роки. Проте, в цілому, естетична освіта все ще є слабкою ланкою в усій індустрії освіти: в деяких населених пунктах і

школах немає чіткого розуміння функцій естетичної освіти і виховання, а упор робиться на елементарну теоретичну грамотність для більшості, тоді як увага вчителів зосереджується на обдарованій меншості учнів. Усе ще іноді заняття з естетичної освіти замінюють іншими або взагалі відмінюють. З метою подальшого зміцнення функції естетичного виховання та освіти, а також сприяння реформуванню і розвитку шкільного естетичного виховання за згодою Державної ради, з-поміж іншого, було сформульовано такі пропозиції.

Вжити ефективних заходів для відповідності вчителів естетичного виховання. Відділи освіти на всіх рівнях і всі школи мають розглядати кадрове забезпечення естетичного виховання як першочергове завдання і прагнути створити для цього команду високопрофесійних учителів. Педагогічні коледжі та університети мають розширити підготовку вчителів мистецтва відповідно до потреб навчальної програми з естетичного виховання. У всіх населених пунктах слід розробити чіткі плани і вжити ефективних заходів для вирішення проблеми браку вчителів естетичного виховання в початкових і середніх школах. Паралельно пропонується запровадити систему ротації вчителів з естетичного виховання, стимулювати залучення педагогів із міських шкіл до викладання в сільських школах.

Поліпшити загальну якість викладачів естетичного освіти через різні канали. Всі населені пункти мають створити новий механізм, об'єднуючи ресурси університетів і місцевих органів влади, промислових підприємств, а також початкових і середніх шкіл для спільної підготовки вчителів естетичного виховання, сприяння інтеграції підготовки вчителів естетичного виховання, навчання, досліджень і послуг, а також ефективного підвищення рівня вчителів естетичного виховання на всіх рівнях і для всіх типів шкіл. Заохочувати створення міжшкільної зони співробітництва в області естетичної освіти. Вчителів слід заохочувати до участі в розробці навчальних програм і реформи викладання естетичної освіти, допомагати вчителям спільно розробляти курси естетичної освіти і пропагувати міждисциплінарне співробітництво. Удосконалювати механізм взаємодопомоги між досвідченими вчителями і вчителями-

початківцями. Створити платформу для обміну досвідом та викладацькими навичками в класі естетичної освіти.

Об'єднання ресурсів усіх стейкхолдерів для підвищення ефективності естетичної освіти. Відділ освіти має співпрацювати з відділом культури і пов'язаними з ним підрозділами для організації відбору видатних діячів культури і мистецтва, які будуть активно брати участь у волонтерській службі підтримки літератури і мистецтва, заохочувати і спрямовувати викладачів-мистецтвознавців, експертів художніх коледжів і фахівців із соціального мистецтва для роботи неповний робочий день у початкових і середніх школах. Продовжувати заохочувати і підтримувати професійні літературні та художні групи, непрофесійні літературні та художні організації високого рівня відвідувати коледжі та університети для організації та проведення художніх заходів у кампусі, а також організовувати експертні лекційні групи для проведення спеціальних естетичних навчальних лекцій. Залучати професійних артистів і аматорів для відвідування кампусу і створення відповідних студії з урахуванням місцевих умов. Професійні художні коледжі мають активно створювати основи для взаємної підтримки з початковими і середніми школами.

Отже, «Думки Генерального управління Державної ради з питань всебічного зміцнення та вдосконалення шкільної естетичної освіти», поряд із розширенням підготовки вчителів мистецтва, націлюють на роботу з поліпшення кадрового забезпечення естетичного виховання у школах за такими напрямками:

1. Організація ротації, заохочення вчителів естетичного виховання з міських шкіл працювати у школах сільської місцевості.

2. Об'єднувати ресурси університетів і місцевих органів влади, промислових підприємств, а також шкіл у справі підготовки вчителів естетичного виховання, сприяти інтеграції навчання, досліджень і послуг у процесі підготовки вчителів естетичного виховання.

3. Залучати викладачів-мистецтвознавців, діячів культури і мистецтва, професійні й аматорські мистецькі колективи до

роботи неповний робочий день у початкових і середніх школах на волонтерських засадах.

### Література

1. Боечко М. А. Становление и современное состояние системы профессионального педагогического образования в Китае : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.01. / Боечко Марина Алексеевна. Новосибирск, 2006. 236 с.

2. Ду Яньнянь. Развитие высшего педагогического образования в Китае : дис. ... канд. пед. : 13.00.01. / Ду Яньнянь. Санкт-Петербург, 2004. 160 с.

3. Лу Шаньшань. Підготовка вчителів початкової школи в Китайській Народній Республіці : арэф. дис. ... канд. пед наук : 13.00.04 / Лу Шаньшань. Харків, 2012. 20 с.

4. Лю Цин. Периодизация высшего музыкально-педагогического образования в Китае. *Письма в Эмиссия.Оффлайн (The Emissia.Offline Letters): электронный научный журнал*. 2008, ноябрь. ART 1285. URL: <http://www.emissia.org/offline/2008/1285.htm>

5. Михайличенко О. В., Шрестха О. О. Система освіти у сучасному Китаї. Київ : Київський держ. лінгвістичний ун-т; Інститут Схід-Захід, 1996. 66 с.

6. Чжан Ланьсин, Фан Сяодун. Китай. *Педагогика народов мира: История и современность* / [К. Салимова, Н. Додде, З. Тажуризина и др.]. Москва : Педагогическое общ-во России, 2001. С. 193–234.

7. Чжан Лун. До питання періодизації становлення системи особистісно-професійного розвитку вчителів у Китайській Народній Республіці. *Засоби навчальної та науково-дослідної роботи : зб. наук. праць* / ред. кол. : акад. І. Ф. Прокопенко (голов. ред.) та інші. Харків : ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2016. Вип. 46. С. 155–168.

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.820821>

8. 国务院办公厅关于全面加强和改进学校美育工作的意见 [Думки Генерального управління Державної ради з питань всебічного зміцнення та вдосконалення шкільної естетичної освіти]. 国办发 [Видання Державної Ради]. 2015. № 71 (28.09.2015). URL: [http://www.gov.cn/zhengce/content/2015-09/28/content\\_10196.htm](http://www.gov.cn/zhengce/content/2015-09/28/content_10196.htm)